

L-Eżamijiet Annwali tal-Iskejjel Sekondarji 2014

IT-TIELET SENA	L-ISTORJA (ĠENERALI)	L-ISKEMA TAL-MARKI
1.	Agħti marka għal kull twegiba tajba f'din l-ordni: 5, 3, 4, 1, 2	(Total: 5 marki)
2.	Agħti marka għal kull twegiba tajba.	
2.1	La Valette	
2.2	Francesco Laparelli	
2.3	Ġormu Cassar	
2.4	Del Monte	
2.5	La Cassiere	
2.6	Perellos	
		(Total: 6 marki)
3.	Agħti marka għal kull twegiba tajba. Veru, Veru, Falz, Falz, Falz	(Total: 5 marki)
4.1	stil Barokk	(1)
4.2.1	fil-Kon Katidral ta' San Ġwann	(1)
4.2.2	Caravaggio: Qtugh ir-Ras ta' San Ġwann; San Ġormu; tal-Maddalena. (<i>L-istudenti għandhom isemmu xogħol wieħed</i>).	(1)
	Mattia Preti: is-saqaf tal-Kon Katidral; it-Trinità Mqaddsa mas-saqaf fuq il-kor; il-kobor tal-glorja tal-Ordni mas-saqaf, il-Ħajja ta' San Ġwann il-Battista. (<i>L-istudenti għandhom isemmu xogħol wieħed</i>).	(1)
4.2.3	<i>Accetta twegibiet fosthom: l-Arazzi</i> – Gran Mastru Perellos; <i>l-artal</i> – sar fuq d-disinn tal-Malti Lorenzo Gafà u thallas mill-wirt tal-Gran Mastru Nikol Cotoner, <i>il-Presbiterju</i> – thallas b'gizirana tad-deheb mill-pirjol Albert de Forbin, <i>l-istatwa tal-Magħmudija ta' Kristu minn San Ġwann il-Battista</i> saret mill-iskultur Ġużeppi Mazzuoli	(1,1)
		(Total: 6 marki)
5.1	il-Belt Valletta	(1)
5.2	<i>Accetta żewġ twegibiet bħal:</i> Il-ġebel tal-berġa hu maħdum b'aktar reqqa minn tar-razzett; il-berġa hi ħafna akbar mir-razzett; il-berġa għandha disinn fil-kantuniera filwaqt li r-razzett m'għandux; berġa tinsab fil-belt waqt li razzett jinsab fl-irħula	(2)
5.3	Kavallieri ta' Lingwa partikolari	(1)
5.4	Ġormu Cassar	(1)
5.5	<i>Agħti marka għall-isem tal-berġa u marka oħra għall-użu tal-berġa llum:</i> il-Berġa ta' Kastilja llum ufficcju tal-Prim Ministru; il-Berġa ta' Provenza llum il-Mużew Nazzjonali tal-Arkeologija; il-Berġa tal-Italja llum l-Awtorità tat-Turiżmu; il-Berġa t'Aragona llum tintuża mill-Ministeru tal-Finanzi; il-Berġa ta' Baviera llum residenza tal-Ministeru tal-Ġustizzja u l-Affarijiet Interni	(2)

- 5.6 *Acċetta żewġ twegibiet bħal:* il-bitha fin-nofs; il-kmamar imdawrin mal-bitha; is-setaħ; l-ghorfa; hnejjiet mibnija bil-gebel tas-sejjeħ; bir jew ġiebjja; xorok; ċangaturi tal-franka; taraġ mikxuf fil-bitha; uzu tal-kileb; twieqi żgħar mad-dawra ta' barra eċċ. (2)
- 5.7 *Acċetta żewġ twegibiet bħal:* it-taraġ tal-Berġa hu wiesa'; bil-balavostri; qiegħed fuq ġewwa; hu mzejjen. It-taraġ tar-razzett hu dejjaq; bla poġġaman; qiegħed barra; mhux imzejjen. (2)
- 5.8.1 *Acċetta twegibiet li jkunu storikament tajba u jagħmlu sens.* (1)
- 5.8.2 *Acċetta twegibiet li jkunu storikament tajba u jagħmlu sens.* (2)

(Total: 14-il marka)

- 6.1 *Agħti marka għal kull belt:* Bormla, Birgu, Isla jew Vittoriosa, Senglea u Cospicua (3)
- 6.2 Forti Sant Anġlu, Forti San Mikiel (2)
- 6.3 il-Gran Mastru Nikol Cotoner (1)
- 6.4 Antonio Maurizio Valperga jew Valperga (1)
- 6.5 *Acċetta twegibiet bħal:* għad-difiza tal-port min-naħa tal-art; għax l-Għolja Santa Margherita kienet thares fuq il-port; għas-sigurtà tan-nies tat-tlett ibliet; sabiex l-għadu jinżamm 'il bogħod mis-swar tal-Birgu, ta' Bormla u tal-Isla. (2)
- 6.6 il-Linji ta' Firenzuola; il-Linji ta' Santa Margerita (*L-istudenti għandhom isemmu sur wieħed.*) (1)
- 6.7 *Acċetta waħda mit-twegibiet:* is-swar tal-Furjana; is-swar tal-Belt Valletta; Forti Sant Iermu; Forti Manoel; Forti Tigne; Forti Rikażli (1)
- 6.8 *Acċetta twegibiet bħal:* inħoloq aktar xogħol; bennejja Maltin sabu xogħol; il-haddiema bdew ikollhom il-flus; żdied il-kummerċ minħabba li żdiedet is-sigurtà. (1)
- 6.9 *Acċetta twegibiet bħal:* jġibdu aktar turisti lejn Malta; xhieda tal-imgħoddi tagħna (2)

(Total: 14-il marka)

- 7.1 Kienet istituzzjoni tal-Knisja Kattolika biex tgħasses għal min kien qiegħed ixerred tagħlim li ma jaqbilx mat-tagħlim tal-knisja Kattolika speċjalment it-tagħlim ta' Luteru. L-Inkwizizzjoni kienet tara li l-Kattoliċi f'Malta jibqgħu Kattoliċi u ma jbidlux ir-religjon. (2)
- 7.2 Birgu u Girgenti (2)
- 7.3 Il-Papa beża' mill-qagħda ġeografika ta' Malta qrib l-Afrika Islamika. F'Malta kien hawn periklu ieħor minħabba l-kwantità ta' Isiera Musulmana li setgħu jinfluwenzaw lir-religjon Kattolika tan-nies f'Malta. (2)
- 7.4 *Acċetta waħda mit-twegibiet li ġejjin jew twegibiet oħra li jkunu storikament validi:* tagħlim eretiku (li ma jaqbilx mat-tagħlim tal-Knisja); qari ta' kotba pprojbiti; seħer u maġija; dagħa; ksur tal-astinenza u sawm (1)
- 7.5 sabiex l-akkuzat jistqarr htijietu (2)
- 7.6 *Tliet kastigi minn:* xogħol fuq ix-xwieni bħal qdif; ħabs; ħabs fl-isptar għal ħajtu kollha; il-qassis Don Rosario ma setax iqarar lin-nies u jqaddes quddies (3)

(Total: 12-il marka)

- 8.1 Franza (1)
- 8.2 *Acċetta waħda mit-twegibiet:* sitwazzjoni ekonomika ħażina; hafna taxxi; sistema ta' taxxi ingusti fejn il-poplu kien ihallas hafna taxxi waqt li n-nobbli u l-membri tal-Knisja ma kinux; il-poter assolut tal-monarkija; l-ideat tal-Illuminiżmu; nuqqas ta' ikel; rata għolja ta' qgħad; il-privileġġi li kienu jgawdu n-nobbli; nuqqas ta' tolleranza reliġjuża; ir-Re ma għamel xejn biex jirraġa s-sitwazzjoni ħażina ta' Franza (2)
- 8.3 Spiċċaw taħt il-giljottina; qatgħulhom rashom. (1)

- 8.4 *Acċetta waħda mit-twegibiet*: Franza saret Repubblica; spiċċa l-fewdaliżmu; hadu xi drittijiet; kellhom ċans jimxu 'l quddiem fil-klassi soċjali; il-Frañċiżi kitbu kostituzzjoni ġdida (2)
- 8.5 *Acċetta waħda mit-twegibiet*: inxterdet l-ġhajta tar-rivoluzzjoni mal-Ewropa kollha; bdew rivoluzzjonijiet mal-pajjiżi Ewropej; kien hemm gwerer fl-Ewropa (2)
- 8.6 Libertà, Ugwaljanza, Fratellanza (3)
- 8.7 il-Gran Mastru Hompesch (1)
- 8.8 *Acċetta waħda mit-twegibiet*: l-Ordni tilfet l-irwol tagħha bħala tarka tal-Kristjaneżmu kontra l-Musulmani; intilef id-dhul ta' flus mill-artijiet li l-Ordni kellha fl-Ewropa; l-Ordni tilfet il-popolarità ma' xi Maltin minhabba li l-Maltin ma setgħux jilħqu Kavallieri; xi Kavallieri kienu favur l-ideat tar-rivoluzzjoni Frañċiża (1)
- 8.9 Mikiel Anton Vassalli (1)
- 8.10 li kellhom bżonn l-ilma (1)
- 8.11 *Acċetta żewġ twegibiet minn*: Malta nqasmet fi 12-il Muniċipalità; il-ġid tal-Ordni sar propjetà tar-Republica Frañċiża; tneħħiet l-Inkwizizzjoni; tneħħiet l-iskjavitù; kulhadd kellu jilbes il-kukkarda bil-kuluri ta' Franza; kellhom jitwaqqfu hmistax-il skola primarja; sittin tifel magħżulin mill-oghla familji fil-gżira kellhom imorru Pariġi għall-edukazzjoni; l-università kellha tinbidel fi Skola Ċentrali Politeknika; iddaħħlu taxxi godda (4)
- 8.12 *Acċetta waħda mit-twegibiet*: il-Maltin ma thallsux tal-ħsarat li sarulhom; in-nisa ma thallsux meta żwieġhom siefru ma' Napuljun f' Lixandra; dawk li daħlu jaħdmu mal-qawwiet navali Frañċiżi ngħataw is-sensja għax ma kellhomx biex ihallsuhom; ħafna nies sfaw barra minn djarhom meta sar tibdil fil-liġi tad-djar; intilfu l-flus li l-Maltin kellhom fil-bank tal-Massa Frumentarja; ma tkomplewx jithallsu l-pensjonijiet; ma komplewx jagħtu l-karità li kienet tagħti l-Ordni ta' San Ġwann; żdiedet ir-rata tal-interessi tal-Monte di Pietà; bdew jiġu rkantati oġġetti mill-knejjes; daħlu taxxi godda; ħafna Maltin li kienu jaħdmu mal-Ordni spiċċaw bla paga (1)
- 8.13 *Acċetta waħda mi-twegibiet*: l-Ingilterra, ir-Renju ta' Napli u Sqallija, il-Portugal (1)
- 8.14 l-Imperu Inġliż (1)
- (Total: 22 marka)**

9. Il-marki għandhom jingħataw għall-espożizzjoni tal-fatti u l-interpretazzjoni tagħhom. Żbalji tal-ortografija m'għandhomx jiġu penalizzati.

(Total: 16-il marka)